

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

O načelni smeri stanovskih organizacij.

(Iz učiteljskih krogov.)

Članek: »Stanovska organizacija in državna uprava«, ki ste ga priobčili iz uradniških krogov v 20. številki »Učit. Tov.« potrebuje v nekem pogledu dopolnila.

Premalo se mi zdi podčrtana misel, da mora stanovska morala temeljiti v narodni zavesti. Bodi, da je to nepotrebno za vsakogar, ki mu je vestno izvrševanje narodnih in državljskih dolžnosti samoposebi umevna stvar, a potrebno je to poudariti radi nasprotnikov nevtalnih stanovskih organizacij, ki ob vsaki priliki izigravajo nacionalni moment. Tak je pač svet! Tudi najhujši materialist se ob svetkih rad navdušuje za lepa načela in ideale, da se v praksi ne zmeni zanje in mu pogosto služijo samo kot plašč pod katerim zasledujejo svoje sebične namene.

Baš te vrste ljudje pa se nairaje rogaio na zunaj skromnim programom stanovskih organizacij, ki se omejujejo na konkretne naloge in dosegljive cilje in hočejo predvsem služiti svojem prvenstvenemu namenu, zastopati življenjske interese stanu. Očitajo jim, da so idejno brezbarvni, brez jasne načelne smeri, brez opredeljenega stališča napram kulturnopolitičnim problemom, da hočejo umetno družiti duhove, ki jih vendar loči svetovni nazor in načelno nasprotno pojmovanje nacionalne in državne misli.

Politiški suflirajo in sekundirajo navidezni nasedajo javno mnenje in deljeno namen in došezhen.

Treba je zato, da ob vsaki priliki razkrinkavamo to zavestno beganje duhov, to zavestno mešanje političnih in drugih pojmov in nalog, to izigravanje političnih načel, ki jih v praksi niti politiki sami resno ne jemljejo, vso to tujo idejno navlako, ki nam na vsake korak brani, da bi spoznavali svoja resnična nacionalna življenjska vprašanja. Treba je, da zrušimo do tal te umetne idejne zgradbe, da napravimo prostor za novo idejno življenje, ki bo zavzemalo svoje sile iz domačih tal in iz lastnega naroda.

Veliko zlo je, da obvladujejo strankarsko-politične ideologije vse naše javno življenje, da so merodajne za ločitev duhov na vseh poljih ne le političnih, tudi gospodarskih, strokovnih in kulturnih, da ne znamo ločiti, kaj je naloga političnih strank, kaj naloga drugih organizacij. Strankarstvo nužno razdvaja narod tembolj je potrebno, da so na delu

tudi sile in ideje, ki ga na raznih poljih združujejo. Zlo je pri nas tem hujše, ker vladaio v našem političnem življenju ideologije, ki so že same na sebi destruktivne, ki niso izraz notranjih globalnih sil naroda, ampak so mu po svojem bistvu tuje in zato njegove življenjske sile samo dušijo in razdvajajo.

Svobodomiselnost, ki nai loči kot »svetovni nazor« narod v dva tabora: naprednost kot politično veslo brez pozitivne vsebine, ki ne zadovoljuje nobenega močnega, globljega duha: nacionalizem, ki mu dajejo dogmatično obliko, ubijajočo njegovo notranje življenje in globlje pojmovanje narodnih dolžnosti, »nacionalizem« ki mu je okvir vse vsebina nič, ki nas loči v državljane prve in druge vrste, v državne in antidržavne elemente — to so »ideje« ki se nam vsiljujejo kot vodilne za vse naše javno življenje.

Na trilem temelju teh praznih političnih vesel in kvarnih načel nai gradimo svoje stanovske in druge nepolitične organizacije! V tem kaosu tuje miselnosti in ene svetle, močne ideje, in ene misli, ki bi nam kazala not v bodočnost — vse samo importirano, staro preležano blago iz prejšnjega stoletja. In kričavi glasniki teh preživelih, brezkrvnih in tujih nam idej bi se radi donášali s svojo načelnostjo, s svojim idealizmom in drugim očitati idejno nejasnost in brezbarvnost.

Nam vsem pristoja skromnost.

Ob prestopu v novo dobo je moral vsak od nas žrtvovati nekaj ljubih mu nazorov in vzorov. Kdor nima poguma in moči vsaj v enem ali drugem pogledu prelomiti duhovno s preteklostjo, mora polagoma zgubiti stik z življenjem. Res, da nihče še ni danes v stanu dati jasnega idejnega izraza hrepenenju časa in podzavestno delujočim silam v narodu, a dolžnost naša je, da brez predsodkov iščemo nove resnice, da se ne hranimo novih spoznanj in se ne zabubimo v idejne svetove preteklosti.

Prav gotovo brez smeri naše delovanje ne more biti in brez kajpota ne moremo izhajati. Toda akoravno nam zadnji cilji še ne morejo biti jasni in velike naloge bodočnosti komaj slutimo, imamo zanesljivega vodnika, ki nas nikdar ne zabelje na stranpota: to je prava, iskrena požrtvovalna ljubezen do naroda, globoko nacionalno čuvstvovanje, ki se

izraža predvsem v praktičnem delu za narod, v iaki zavesti, da ni narodnega napredka brez osebnega napredka, narodne morale brez osebne morale, da ni narodove rasti in veličine brez resnega truda in dela posameznika v odrejenem mu delokrogu. Imamo zanesljivega vodnika v pravem demokratičnem čuvstvovanju, ki se javlja v razumevanju teženi in skrbi širokih slojev kmetijskega in delavskega naroda, imamo zanesljivega vodnika v pravi svobodomiselnosti, to ie v duhovni strpljivosti, ki ne sovraži brata radi drugega mišljenja, ki vidi preko vseh nasprotnih interesov in stremilni ano, kar nas združuje, ki spoštuje vsako predprijanje.

Praktičnega nacionalizma, praktičnega demokratizma in dejanske svobodomiselnosti nam ie treba vsepovsod v javnem življenju in povrh nekaj skromnosti in zavesti, da smo danes v nekem pogledu vsi iskralci vsi kar nas ie duhovno živih, ki nismo v tradicijah okosteneli. Vse drugo nam bo pridejalo. Le plitvi duhovi morejo imati patriotizem, nacionalizem v zakup, le površneži ki ne vidijo velikih problemov sedanjosti in bodočnosti, se morejo z njimi nonašati.

Ideje, kojih ie bodočnost, bodo dokazale svojo življenjsko silo s tem da

MOLISLAV RUDEŽ:

Materijalna borba učiteljstva pri nas in drugje.

Zgodovina učiteljskega stanu ie žalostna. Da ie bil učitelj nekda mežnar, ne ilustruje samo žalostnega stanja tedanje prosvetljenosti, temveč tudi države, kajti prosveta ie tesno vezana z življenjem v državi.

Kulturna doveznost tedanega mentaliteta ie bila tako mala, da ie prosvetno delo popolnoma odgovarjalo vsem činiteljem tedanje dobe. Poedinci so se vzpenjali, a masa ie bila zadržana z neznanjem in suženjstvom.

Šele s padcem fevdalizma, ko se ie začela eksploatacija in kooperacija v večji meri, so se otvorila vrata civilizacije celokupni masi. Tedaj ie začel rasti interes za kulturo, in delokrog prosvetljenosti se ie začel nenadoma širiti. Dočim ie bil dotedanji prosvetitelj skoroda sam na istem nivoju širokih ljudskih mas, ie novi pokret prisilil učitelja, da nadkričuje svoje predhodnike, kar ie pospešilo potrebo za večjim kulturnim znanjem. Vendar ta faktor ni parale-

lzdržilo najboljše med najboljšimi, zlasti med mladino vse idealiste, vse žive, stremeče duhove, da zbudijo k aktivnosti vse speče sile v narodu in ga usposobijo za velike čine, za reševanje velikih, zgodovinskih njegovih nalog. Pomette bodo z vso namišljeno naprednostjo, z vso domišljavostjo, z vsem radikalizmom ki ga ie samo fraza in patos.

Vsaka inštitucija, vsaka organizacija, ki združuje na kateremkoli področju in programu razdvojene brate vrši pozitivno, v pravem pomenu nacionalno delo. Čim več sil se bo v tej smeri udeleževalo, tem bolj bo narod na znotraj raste in se ijačil.

Stanovske organizacije niso zadnje poklicane, ki iščejo skupna pota za reševanje skupnih nalog in da vzrajaio svoje člane k praktičnemu nacionalnemu delu in globljemu pojmovanju poklicnih nalog. Zato nas ne smejo premočti krivi preroki ki hočeio tudi stanovske organizacije ločiti od svojih zastarelih političnih receptih in se upirajo prizadevanjem po enotnih, politično nevtralnih organizacijah. Lasten stanovski in narodni interes zahteva take organizacije — kdor drugo trdi, ni iskren in ne dajmo se od nega varati.

liziral obenem poboljšanja njegovega materialnega stanja. In to ie izzvalo boi med učiteljstvom in državo.

Borbi, ki se ie vodila in se vodi, ie cili, da osigura učitelju življenje, ki bi odgovarjalo stopnji njegove omike. Pri tem si mora učiteljstvo predpostaviti edino trezno tezo: človek živi edino od kruha. In ravno ob tej trezni misli konstatujem, da se učiteljstvo ne bori samo za svoje kulturno življenje, temveč prvenstveno za fizično življenje, v katerem se zlasti manifestuje beda njegovega položaja. Učiteljska neborbenost, indifrentnost in mlačnost v odporu bi značila zaupnico državi, poverenje, da ie učitelj zadovoljen s stanjem svoje bede in z danim zadovoljevanjem svojih duševnih potreb. Dasi ie učiteljska borba za kruh stara kot Metuzalem, vendar zaželenega uspeha še ni dosegla in kakor ie videti, ga tudi v doglednem času ne bo

LISTEK.

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Dalje.)

Udeleženi otroci so se zbrali dne 7. julia 1925 ob 8 uri dopoldne na vrtu pred šolsko polikliniko v Ljubljani. Šef higijenskega zavoda dr. Ivo Pirc ie vse otroke zdravniško preiskal, nakar so se namestili v avtomobil higijenskega zavoda in odpeljali pod nadzorstvom Vendelina Sadaria in njegove soproge Lee. Vožnja se ie prekinila v Kranju: na Brezjah so si pa udeleženci ogledali znano romarsko cerkev.

Po prihodu na Dovie so se udeleženci podali v iedilnico, nakar ie nadzornik Vendelin Sadar s primernim govorom, spominjajoč se vseh dobrotnikov, ki so omogočili to lepo idejo, slovesno otvoril prvo kolonijo. V prvi vrsti ie omenil požrtvovalno šolsko mladino, združeno v Podmladku Rdečega križa, ki ie s prostovoljnimi darovi veliko pripomogla, da so bili njeni tovariši in tovarišice deležni te velike dobrote. Zgodovina društva bo z zlatimi črkami pisala v kroniko to prvo samaritansko delo.

Takisto se ie hvaležno spominjal ostalih podpornikov, mestnega magistrata ljubljanskega, glavnega odbora v Beogradu, oblastnega odbora Rdečega križa v Ljubljani, inspektorja ministrstva za narodno zdravje v Ljubljani, higijenskega zavoda itd.

Radostno ie tudi omenjati, da ie občina Dovie prepustila brezplačno svoje šolsko poslopje, kar ie velika zasluga tamkajšnjega šolskega upravitelja Josipa Serainika, ki ie v svoji veliki požrtvovalnosti prepustil celo svoje privatno stanovanje nadzorstvu Oblubil ie tudi v vsem vsestransko pomoč in vodil vsa pripravljala dela, toda moral ie oditi na vojaško vežbo. Tudi predsedniku krajnega šolskega sveta vsa čast.

Velikega prijatelja deci se ie izkazal duhovni svetnik, dojski župnik Jakob Aljaž. Razlagal ie mladini zemljepis domače občine in nieno zgodovino. Posebno živo ie znal opisati, naše gorske velikane in dostop do njih, saj ie tudi sam znan veleturist.

Sploh so bili vsi Dovžani in Motstranci radovoljno na razpolago mladini, katera pa ie skrbno pazila, da ni učinila naimanjše škode.

Kolonisti so vstajali ob 6. uri.

Ob 7. uri ie bil zaitrk, po katerem so dobili tudi dopoldansko krepčilo, to ie

kruh z marmelado s sirom, skuto, oziroma salamo, kar ie bilo pač slučajno na razpolago. Dopoldanski izleti so se vršili večinoma na bližnje planine.

Ob 12. uri ie bil splošni obed. Po obedu pa ie bil eno- ali dveurni počitek, kakršna ie pač bila tura.

Ob 14. uri so dobili zopet prav isto krepčilo kakor dopoldne in se podali na hladne valove bistro Save. Tu so bile na prostornem desnem bregu dnevno nogometne tekme in razne vale deklic.

Večeriala ie deca ob 18. uri. Po večerji ie bil mal izprehod, ob 20. uri pa počitek.

Brez dovoljenja nadzorstva ni smel nihče zapustiti šolskega poslopja. Mala kazen izključitve iz kolonije se ni v prav nobenem slučaju porabila.

Staršem ie bil obisk dovoljen. Jemati otroke s seboi pa ie bilo po dnevnem redu strogo prepovedano. Radi slabosti, na kateri so spali kolonisti, seveda v slamnjačah in ker ie cela vas krita s škodlami, t. i. mecesnovimi strešniki, ie bila vsaka razsvetljava prepovedana. Le nadzorstvo ie uporabljalo električne žepne svetilke. Samoumevno ie bilo tudi pušenje kar naistrožje tudi osmošolcem, prepovedano.

Deca ie obiskala večkrat slap Peričnik, šla na Babo in v Vrata pod tri-

glavsko steno v Aljažev dom ter na druge maniše gore. Dnevni izleti so bili v Zasip v planinsko in Aleksandrovo lovsko kočjo. Prav posebno so ii prišli jagod bogati gozdovi. Šest se iih ie pospelo pod vodstvom dr. Pirca in dr. Misa ter sestre higijenskega zavoda Vike Kecljeve celo na Triglav. Ob slabem vremenu so bile na dnevnem redu v prostornih šolskih sobah razne šaliive in resne igre.

Prišel ie čas odhoda 6. avgusta 1925. Kolonisti so sami izpraznili slamnjače, uredili vse posteljnake, zavrpnali odeje, glavnike, blazine in ruhe ter očistili spalnice. S težkim sreem in solzami v očeh so natrpali svoje nahrbtnike.

Po obedu ki ie bil za ta dan seveda prazniški, ie bil slovesni sklep in slovo od dragih kolonistov higijenskega zavoda, ki so še ostali do konca avgusta.

Ob 14. uri ie dospel zopet avtomobil higijenskega zavoda in odbehal po kratkem odmoru vse udeležence proti belfi Ljubljani. Splošno se ie pri odhodu poznalo, kako priljubljeni so bili naši otroci Dovžanom. Mladina se ie zbrala pri slovesu in navdušeno vzklikala odhajajočim. Tudi prebivalstvo ie glasno pozdravljalo odhajajoče goste.

Kolonijo sta posetila dne 11. julia 1925 inspektor ministrstva za narodno

Naročnike za 10. številko Zvončka nam javite nemudoma.

zlahka dosegla. Ta neuspeh je pripisati učiteljevi idealnosti. učiteljevi ljubezni do naroda in domovine, učiteljeve-mu patriotizmu. Učitelja je popolnoma omamila apel na njegova patriotska čustva. S tem so zatrili in udušili njegovo nado in odločno stremjenje po boljšem fizičnem in duhovnem življenju. Tu je iskati vzroka, zakaj ni bila učiteljska borba za bolj in večji kos kruha tako odločna, tako energična in neizprosna, kakor bi je bilo želeli, temveč že od vsega početka nežna in mlačna. V njej se ne zahteva odločno pravico, da bi se moglo iz te odločnosti razbrati gotovost za borbo; za svoje pravice učitelji prosijo, apelirajo na pravičnost in usmiljenost države. Da navedem tu drastičen primer, kako se ta borba vodi na primer na Angleškem. Tamošnje učitelstvo ne pomišlja mnogo, ako postoji atentat na njegove že postoječe beneficije, stečene po zakonu. Pri nas bi v takem slučaju bilo mnogo besed, resolucij in protestov, dočim uporabljajo tam uspešnejše sredstvo — stavko, ker smatrajo državo za običnega delodajalca. Pri nas je kaj takega nemogoče. Naš učitelj je pripravljen, da umrje lačen samo, ako ga država pohvali s človekoljubjem in patriotizmom. Naš učitelj živi v zavesti, da mora mnogo delati in malo zahtevati. To misel mu je vsilil rezultat dosedanje borbe.

Angleški učitelji so drugih nazorov. Že po prirodi trezni, hladni in prevdarni, vendar uporabljajo stavko kot najspešnejše sredstvo za obrambo v polstoletni borbi dobljenih pravic. Tako so začeli učitelji v Lawestoftu s poukom šele po vztrajni, odločni enajstmesečni stavki. Enajst mesecev, prošim, skoro leto dni! Za nas nekaj neznanega, nečuvenga in nepoimljlivega. Ta stavka zasluži posebno pažnjo zlasti zato, ker so v njej zmagovalci učitelji. »Vzgojni komitet« je odločil že leta 1922., da prekine kontrakt iz leta 1921., po katerem se je obvezal, da se učiteljem izplačajo prejemki po znani Birghamovi skali. K izvršitvi te namere je komitet pristopil šele leto pozneje in tedaj je naletel na odločen odpor učitelstva. Ravno tedaj pa je že bila osnovana »Narodna Zveza Britanskega Učitelstva«, ki je zapretila s stavko, ako se ne ugotovi materialnim zedanim in uživanim pravicam v Lawe-

stoitu. Na to pretnjo je »Vzgojni komitet« lakonično reagiral: »Vsi učitelji, preko sto, so odpušteni iz službe. Šole se za mesec dni zapro.«

Po preteku meseca so nastopili službo nekateri bojazljivci in izdajniki. Starši šolobveznih otrok, povečini delavci, so simpatizirali s stavkujočimi učitelji. Do 1500 otrok ni hotelo iti v šolo, v kateri so učili stavkokazi. Kot protiutež so delavci s kolaboracijo stavkujočih učiteljev osnovali nove učilnice in pošiljali svojo deco v nie celih enaist mesecev, dokler se ni jela zanimati za te nevzdržne razmere »Profesionalna Zveza«, ki je uvedla in dosegla intenzivno sanacijo. Tako je bilo ugodeno učitelstvu, ki je odneslo lavoriko iz tega častnega stanovskega boja.

Eto, naše učitelstvo ni tako. Vendar borbe za bolj in večji kos kruha ono še ne sme opustiti. Učitelji se zaveda faktorjev, ki sestavljajo življenje, a da zamore uresničiti svoje naravne in pripadajoče pravice, se mora zavedati tudi svoje vrednosti in svojega položaja. Ozdraviti mora najprej samega sebe, kajti ono omalovaževanje, ki mu ga je sugerirala država, je kvarno za njegovo odločnost in energijo v borbi za kruh. Učiteljska deviza, da mora država ceniti enako zasluge svojih sinov, je edino prava in rešilna za bodoči kaos tega problema. Ker ni učitelj direktno angažovan pri obrambi domovine, mu preti opasnost, da bo stalno zapostavljen.

Zato mora učitelji vedeti, kaj je, kakšnega pomena je njegovo delo, učitelji mora imeti točno odrejene misli o sebi in o vseh miliejskih činiteljih in metoda njegovega boja bo le konsekvence teh idej, ki imajo v točnosti za seboj pogoje realizacije. Ne smemo zabiti, da nas država z eno roko gladi po licu z obliubami, a z drugo nam jemlje še ono skorjo kruha, ki nam je za težko delo namenjeno. Kruh je življenje, brez kruha ni idealnosti in onih mamljivih zvočnih besed, brez mišic ni dela. Za delo plačilo. Učitelji je bojniki, kateremu odjedajo še po zakonu predpisane dijete.

Goethe pravi: »Mnogo zahteva človek, a malo mu je treba, da se ga zadovolji!« A kar dobiva učitelj, to je — premalo!

O stavkah učitelstva po vojni.

Splošno prevladuje mnenje, da stavka ne more biti orožje učitelstva v boju za dosego svojih zahtev, in sicer iz sledečih razlogov:

Stavka, ki hoče biti uspešna, mora podjetnika oziroma delodajalca finančno oškodovati, država kot delodajalec pa v slučaju učiteljske stavke materialno ni prizadeta. Nemogoče je po deželi raztresenemu učitelstvu enotno nastopiti in dejansko manifestirati. Zato pa na drugi strani taka stavka mnogo škoduje državi na ugledu.

Klub navedenim razlogom so po vojni v več deželah izbruhnile stavke z različnimi tendencami in z različnim izidom.

V Angliji je učitelstvo po vojni že štirikrat poprijelo po tem sredstvu, hoteč

doseči izboljšanje materialnega stanja ali pa preprečiti znižanje plač. Zanimivo in značilno za angleško publiko je, da je večina staršev podprla zahteve učitelstva s tem, da ni svojih otrok pustila v šolo. Ko je vlada hotela na izpraznjena mesta v stavkujočem distriktu namestiti učitelje iz drugih pokrajin, je poslednje solidarno to odklonilo in nadomestila za stavkujoče učitelstvo ni bilo mogoče dobiti. Ena izmed stavk je trajala 4 mesece in uspešno končala.

Leta 1921. je v Italiji celokupno učitelstvo stavkalo, da bi se mizerne plače zvišale — ter je uspelo.

Na Portugalskem in Rumunskem se je učitelstvo udeležilo stavke državnih uradnikov. V mestu Lodz (Poljska) je

izborni vodil, da je kolonija prav dobro uspela.

Vse delo pred otvoritvijo kolonije, med kolonijo in po sklepu taiste je pri oblastnem odboru vodil oblastni tajnik, višji šolski nadzornik Fran Gabršek v zvezi z oblastnim predsednikom, inspektorjem Josipom Westrom.

Tudi gnotni uspeh kolonije je iako razveselil. Običajnega deficita ni.

Pripominjamo pa da je desinfekcija, snaženje šolskih prostorov in nabava manikajočega kuhinjskega orodja vzela četrtino dohodkov.

Kino.

Prireditve šolskega Kina se še ni izvršila, ker tozadevna poizvedovanja še niso končana.

Tekma za zdravje.

Oblastni odbor je razposlal vsem organiziranim šolam obrazce št. 1, 2 in 3 za »Tekmo za zdravje«. Uspeli so bili dovoljeni. Člani so z veseljem in zanimanjem izvajali pravila. Pokazal se je kmalu koristen vpliv tekme v izpolnjevanju dolžnosti, v snažnosti in zdravju učenec.

stavkalo učitelstvo osnovnih in srednjih šol vsled slabega materialnega stanja.

Na Saškem je odredilo učitelstvo Leipziga 15. februarja 1919 stavko za dosego povišanja plač in znižanja tedenskih ur. Do stavke pa ni prišlo, ker je oblast že prej ugodila zahtevam učitelstva.

Narodni sindikat francoskega učitelstva je na svojem poslednjem kongresu v avgustu 1925 sprejel predlog svojega predsednika, da se priredi eno-

dnevna protestna stavka, ker vlada neče izpolniti svoje obljube o povišanju plač. Federacija učiteljskih sindikatov, ki pripada Moskovski Internacionali, je ta predlog v celoti sprejela in odobrila.

Leta 1922. je učitelstvo Bruslja v Belgiji priredilo enourno stavko, ki je popolnoma uspela. Bila je protest na besele mestnega župana, ki je izrazil nepotrebnost povišanja plač učiteljem. Te stavke se je udeležilo 300 učiteljev iz 17 šol.

K izpremambi pravil UJU.

(Splošna in taina predizbira kandidatur za volitve v ožji sosvet in odseke.) *

Pravila in poslovnik organizacije bi morala biti stilizirana in precizirana tako, da bi volitev v **vzklikom** v načelstvo organizacije sploh ne dopuščala odnosno priznavala veljavnost volilnega rezultata le v slučaju, da so glasovali vsi prisotni — in sicer soglasno — brez izjeme. Volitve bi se naj vršile če že ne vsako zaporedno, pa vsaj vsako drugo leto (in ne šele vsaka tri leta); izvedla pa bi se naibolje edino le taino, t. i. potom kuvertiranih glasovnic (veljavnih le, ako nosijo volilni žig UJU). Volilna in izvolitvena možnost bi se morala nuditi slehernemu članu UJU in sicer na ta način, da bi skrutinij glasovnic celokupnega slovenskega učitelstva ustvaril in izkazal najprej kandidatno listo onih članov, na kojih imena bi odpadlo največ glasov, dočim bi imeli delegati glavnih skupščin na podlagi kandidatne liste izvršiti potem samo le še ožje volitve v upravne odbore in odseke, toda istotako in zopet le tainim potom z listki. Edino taine volitve z listki preperečujejo vsakršno možnost zamere in izpostavljenja posameznikov ter omogočujejo povsem neženiran in prost izraz mišljenja organizirancev.

Splošne volitve za dosego kandidatne liste naj bi vodil in izvršil poseben strogo nepristranski skrutinatorski odbor odnosno pravni odsek organizacije — ter objavil v stanovskih glasilih celoten rezultat nekaj dni pred letnimi skupščinami UJU v svrhu predorientacije članstva, še bolj pa delegatov. Skrutinij ožjih volitev bi se naj izvršil nato na skupščinah samih ter razglasil sklepni rezultat izvoljenih — sproti in takoj — odnosno do naslednjega dne, ko se vrši glavno zborovanje. Na tem mestu bodi opozorjeno na naslednje volilno navodilo, važno za ožje volitve:

Delegatom naj bi nujala okvir za ožje volitve — dvoodstotna (2%) količina vsega članstva v Sloveniji, započenši od najvišje splošno izglasovanega člana navzdol; — (za letos torej okvir obsegajoč okrog 50—60

* Predstojeci predlog tov. Kislingerja je predložilo Laško učit. društvo poverjeništvu, da bi ga skušalo uveljaviti in da se o njem izrečejo tudi ostala učiteljska društva. Iz predloga je izpuščeno, kar ne spada k bistvu in se ozira le na momentane razmere. Ožji sosvet bo razpravljaj o predlogu na seji 12. t. m.

Uredn.

Borba proti tuberkulozi.

V ta namen smo izročili velikima županoma v Ljubljani in Mariboru po 500 predavanj o tuberkulozi, po 1700 letakov »Čuvajmo se jetike«, po 2000 letakov »Ne pluj na pod!« in po 4000 značek »Lige proti tuberkulozi«, ki sta jih imenovana župana razdelila vsem šolam s poučilom, ki smo ga poslali vsem članicim šolam, velikima županoma in glavnemu odboru.

Razen tega smo izročili mestnima odboroma v Ljubljani in Mariboru še posebej po 300 letakov »Čuvajmo se jetike!« v brezplačno razdelitev in po 200 značek »Lige proti tuberkulozi« v razprodajo na dan poljudnega predavanja.

Veliki župan mariborski je pripomnil, da slika z nožem v roki na letaku »Ne pluj na pod!« ne vpliva vzgojno na mladino.

Borba se je vršila v binkoštnih dneh, in sicer dne 29. maja 1925, oziroma na nekaterih šolah začetkom junia 1925. Predavali so na nekaterih šolah šolski in drugi državni in zasebni zdravniki. Kier pa ni bilo dobiti takih zdravnikov, so predavali učitelji.

Razprodajale so se tudi značke »Lige proti tuberkulozi«. Nabrani denar so

voljencev, na čijih osebe bi padlo največ glasov).

Kar se tiče ustvaritve kandidatne predliste, bi zadostovalo, ako napiše vsak član(ica) UJU po 10 imen kandidatov na svojo glasovnico (z žigom) ter pošlje isto pod kuverto direktno na naslov skrutinatorskega odbora (ali na indirektno potom šolskega vodstva, društvenega zbiralca, »Učit. Tovarišu« — ali kakor že). Ta odbor bi moral rezultat izbirnih kandidat-skih volitev objaviti najmanj teden dni pred letno skupščino (ali občinim zborom) v »Učit. Tovarišu« (in sicer: če že ne vseh imen, pa vsaj ona v okviru 2%, ki pridejo za ožje volitve v pošte). Pri sestavi svojih volilnic (10 imen) posamezni člani nikakor niso vezani ev. samo na ude domačega okrajnega društva, ampak jih teritorialno lahko zajemajo iz vse pokrajine (v našem slučaju iz vse Slovenije).

Sličen volilni modus (širših in ožjih volitev) bi se moral v poslovnik sprejeti tudi za volitev v glavni upravni odbor UJU — toda s to omejitvijo, da izbirnih kandidatnih list ne bi sestavljalo vse članstvo UJU, ampak sami člani širših pokrajinskih sosvetov. V posameznih učiteljskih društvih pa je taini in tu predlagani način volitev sploh najlože in najkrajše izvedljiv. Tako bi se glasovnice n. pr. oddale na občinim zborih — rezultat pa objavil v naslednji številki »Tovariša« v svrhu obvestila, izvoljen-cem, konstituiranja odbora odnosno sklicanja prve odborove seje. Obveznost tega volilnega načina bi se seveda morala šele uvesti.

Nadalje bi se moral predsednikom glavnega odbora in pokrajinskim poverjenikom UJU zagotoviti odnosno izposlovati za ono dobo, ko sede v teh funkcijah, služben dopust. To pa iz razloga, da se lahko nosvetijo izključno prospehu organizacije, jo povsod, na vsakem kraju in vsak čas neovirano zastopajo, vršeč hkrati reprezentacijske dolžnosti, kier in kadar nastopi potreba za to. Poverjeniki naposled tudi ne bi smeli biti krajjevo vezani na gotovi privilegiranu službeni kraj (ali celo oblast) — kakor n. pr. izključno na Ljubljano ali Maribor — ampak bi morala biti vsled zasiguranega dopusta omogočena slehernemu članu dosega poverjeniške funkcije, pa bodisi, da službuje v najzakotnejši gorski ali obmejni vasi. V pokrajinskih glavnih mestih naj bi mu pomagali vršiti poverjeniške dolžnosti

poslale šole sreskim šolskim nadzornikom, ki so pozneje dobili nalog, da ga odpošljejo na naslov Lige: Obilica Vencac 34, Beograd.

O izvršitvi so nekatere šole poročale.

V Ljubljani smo priredili v »Mestnem domu« javno poljudno in brezplačno predavanje v nedeljo dne 31. maja 1925. Predaval je zelo zanimivo višji okrajni fizik dr. Živko Lapaine o problemu tuberkuloze. Predavatelj je razložil veliko važnost tega problema za naš narod, kajti deistvo je, da umrje vsako leto okoli 60.000 ljudi našega naroda za tuberkulozo. Po pravici bi se nam lahko očitala ne samo brezbriznost in indolence, nego tudi srčna sirovost in nespamet, ako pustimo, da se nam še nadalje uničuje naš rod v lastni državi, posebno ker je naša država bogata na sredstvih za omejevanje te nevarne bolezni. Saj imamo morsko obalo za boj proti škrofulozi, v naših planinah pa zdravilne klimate proti pljučni in kostni tuberkulozi. Obširnejše poročilo o zanimivem predavanju priobči časopis za zdravje »Prerod«.

(Dalje prih.)

in posle tkzv. oblastni tajniki UJU (ali na oblastni podpredsedniki). Končno bi morala organizacija uveljaviti in uvesti za poverjenika tkzv. reprezentacijsko doklado v obliki — recimo — mesečno à 1 Din davka, ki bi ga plačeval zanj vsak organiziranec UJU. To bi omogočalo poverjeniku potrebno potovalno prostokretnost, ugodnejše nastopanje in mu pomagalo čuvati stanu primerno vodstveno pozicijo v javnosti.

Na dlani je, da bi spraval takšen volilni postopek (tkzv. rešetni volilni red) popolnoma nov duh v našo organizacijo, t. i. oni duh, ki naj bi vršil po znanem — spornem in glasovitem § 2. org. pravil vrhovno svrhu Udruga. Upravni odbori bi predstavljali v obliki kompromisnih proporcij, ki bi se rezultirali iz svobodnih volilnih glasovnic, čisti in resnični izraz nazorov, volje in stremeljenj posameznih struj in pokretov v celokupnem članstvu. Uživati bi zaupanje, ugled in avtoriteto ne samo pri članstvu ampak tudi pri šolskih oblastih in vladi. Organizacija bi imela z vsakokratnimi volitvami ključ kontrole in rešeto odnosno žezlo sodbe v svojih rokah. Spremenljivost in negotovost volilnih izidov bi povečala čut odgo-

vornosti in silila k vestni in korektni vršitvi načelstvenih funkcij. Vsak pojav nezdravih razmer v organizaciji bi se lahko sprati reguliral in korigiral. Med učitelstvom bi oživela ljubezen do organizacije — in vodstveni odbor s čelnimi reprezentanti vred bi se zopet respektiral. Sklepi poverjeništev bi zaglegli navzdol in navzgor. Noben režim ne bi mogel prezirati naših vodilnih funkcionarjev ter gaziti naših stalšč. Mlačni, pasivni, nezadovoljni in deloma zapostavljeni mlajši člani, pa tudi premnože, predstojkov polne ženske društvenice, bi se jeli ponovno sregovati za skupne stanovske cilje ter stremilivo tekmujoč siliti iz svojih sedanjih breznadnih kariernih položajev na plan — bodisi kot stanovski politični borci, bodisi kot literarni ali splošni kulturni delavci. Vsak bi si bil v svesti da mu enkrat dozori nagrada — in dan njegov trud ne bo ostal nepoznan in nepriznan. Poživila bi se vsesplošna zainteresiranost na naših skupnih stanovskih prizadevanjih, zlasti pa na porastu, edinstvenosti, izpopolnjenosti in moči organizacije kot take.

Juro Kislinger (Laško).

Splošne vesti.

— **Opcija za učitelje.** Na naš poziv sta se prijavila samo dva učitelja, da nimata še opcije. Pri takj brezbriznosti naj si prizadejati pripišejo sebi na račun, ker brez podatkov ni mogoče nobeno posredovanje.

— **Letno poročilo.** Do določenega termina (31. maja 1926) so nam vrnila izpolnjena »Letna poročila« sledeča okrajna učiteljska društva: kamniško, laško, ljubljanska okolica, mariborsko, mariborski okraj, ormoško, ptujsko in vransko. Enemu društvu smo poročilo vrnilo v izpopolnitev. Ostala društva posnemajte in hitite! Termin je že zapadel!

Poverništvo Ljubljana.

— **Čitateljem članka »B. Medvešek: Naš gospodarski program«** v »Učiteljskem Tovaristu« štev. 20 od 20. maja 1926 in v naslednjih številkah sporočam, da društvo »Učit. Samopomoč« ne spada v ono vrsto gospodarskih ustanov, ki niso vredne kritike in je ne prenesejo, pa tudi »De profundis« za U. S. ni na mestu. Učit. Samopomoč ima danes 1914 članov. Posmrtnina znaša 9570 Din. Dedičji po umrlih članih (učiteljske vdove ali otroci) so prejeli samo v štirih mesecih tekočega leta (januar do aprila) iz društvene blagajne 64.050 Din denarnih podpor. Vse podpore — od ustanovitve do danes — znašajo čez 160.000 Din. Iz navedenih kratkih podatkov vsak tovariš lahko spozna, da je Učit. Samopomoč važna in vsega upoštevavanja vredna učiteljska gospodarska organizacija. Ker tov. B. M. ni član tega društva, je umevno, da vsega tega ne ve. — **Ivan Kocijančič**, predsednik Učit. Samopomoči.

— **Maturantinja ljubljanskega učiteljskega društva iz leta 1906.** Dvajsetletnico mature praznujemo letos. Nismo praznovali ne 10, ne 15. letnice, kaj pravite tovarišice, če bi se letos srestale in malo pokramliale med sabo? Z nekaterimi se nismo videle že dolgih 20 let. Predlagam, da bi se srestale 3. julija v Ljubljani kjer smo preživele dijaška leta. — Zglasite se s svojimi predlogi! Zdravo! — **R. Ravhekar.**

— **Mesto učitelja v Ljubljani** je razpisano na državnem vzgajališču. Prošnje je vložiti do 15. junija 1926. Natančen razpis glej v »Uradnem listu« št. 50 z dne 28. maja 1926!

— **»Šola v nebesih«** je naslov šaljivi in zelo lahko uprizorilni igrice, katero je izdal ravnokar »Učiteljski dom« v Mariboru kot 1. snopič zbirke »Naš oder«. Delce ima 6 vlog za odrasle ter 15 vlog za mladino in je torej namenjeno v prvi vrsti mladini. Dobrodošlo bode pa tudi našim podeželskim odrom kateri še vedno pogrešajo poljudnih iger z enostavno scenarito. Igrica se je že uprizorila na raznih krajih in je povsod zelo ugažala. Zbog res nizke cene — samo 4.50 Din — je lahko nabavljiva in si igralci prihranijo mlačno prepisovanje vlog. Dobiti jo je pri vseh knjižarnah in pri založništvu »Učit. dom« v Mariboru.

— **Esperantski tečaj** za podeželsko učitelstvo se vrši v Ljubljani na mestni dekleški osnovni šoli pri Sv. Jakobu.

Tečaj je brezplačen ter bo trajal od 30. junija do 10. julija t. l. Začetek v sredo 30. junija ob 18.30. V katerih urah se bo poučevalo, se določi še isti večer. Esperantske slovnice se bodo dobile pri tečaju. Cena knjižic 20 Din. Dosedaj je 12 prijavljenih, nekateri celo iz Prekmurja. Čas za prijavo je še do 20. junija 1926. — **Peter Golobič**, šolski upravitelj v Ovčjaku pri Kočevju.

— **Razpis in razveljavljanje razpisa.** Na I. deški osnovni šoli v Mariboru se je razpisalo mesto šolskega upravitelja. Prošnje je treba vložiti do 28. junija 1926. Hkratu se razveljavlja razpis enega učnega mesta za učitelja na I. deški osnovni šoli v Mariboru. Podrobnosti glej v »Uradnem listu«.

— **Mladinski list »Zvonček«.** Prejeli smo 9. številko »Zvončka«, ki nam prinaša na prvem mestu Ganglovo odo na Maribor. Prihujbeni mladinski pisatelj Vandot nadaljuje povest »Kocljiva osveta«, ki je opremljena s primernimi slikami. Stric Pavle dodaja tudi v tej številki svoj prispevek na »Izprehodih po Beogradu«. Sliki v tem spisu nam predločujeta park na Topčideru in platane na Topčiderskem vrtu. Med pesnitvami naj omenimo Rojčevo »Vse poje«. Marije Lamutove »Binkoštno sanje«, ljubko Čebularjevo pesmico »Zvonček budi« in Utvino »Staro pesem« — Neosvobojeni brat zaključuje svoj spis »Domovina vedno mislim nate«. Dr. Fr. Zbašnjik nam pripoveduje zgodbo »Mož z leseno nož«. Marija Lamutova se spominja v spisu »Naš bratec Igor Drudinski« ruskega bečunca ki mu je bila zgodba pretrgana ni življena. Jeras pa nadaljuje spis »Deklica iz preteklosti«. Običajen del »Pouk in zabava« prinaša križalko in spisek Fr. Rojca »Za prijatelje prirode« s prelepo plastično sliko »Spomenik življenja«. Poleg tega vsebuje ta številka tudi »Pametnice« in običajni »Kotček Doropolskega«. Tudi ta zvezek »Zvončka« prinaša kakor vidite, bogato in mično vsebino in vse to za mal denar. Sezite pridno po njem!

— **Društveni blagajniki. Če hočete, da bo Vaše društvo zastopano na delegaciji ter da bodo imeli delegati pravico soodločevanja, poravnajte tekom junija polletno članarino. — Tozadevni sklep ožjega sosveta, ki je v skladu s pravili, bomo dosledno izvajali.**

— **Boji in napredek mežskih rudarjev** je naslov brošure, ki jo je spisal tov. Vinko Möderndorfer, v kateri opisuje tudi šolske razmere in boji za novo šolo v Mežici, ki je ena naimodernejših šol v Jugoslaviji. Ker opisuje v knjigi tudi prosvetno borbo, je zanimiva za vsakega učitelja in učitelico. Cena 8 Din. Naročila sprejema po dopisnici tov. Möderndorfer, Mežica p. Prevalje.

— **Ljubljansko učiteljsko društvo** opozarja člane, da poravnajo vso članarino za prvo polletje, sicer se jih brez-

pogojno črta iz imenika in izterja dolga za prejete liste, liste pa ustavi.

— **Še vedno ni plačana članarina** okrajnih učiteljskih društev za prvo polletje od večine društev. Članstvo in delegati se morajo sami pobrigati da bo takoi poravnana članarina s strani njihovih društev za prvo polletje, sicer njihovi delegati ne bodo imeli pravice glasovati na pokrajinski skupščini. Onim članom, ki ne plačajo članarine, je treba takoi ustaviti liste.

— **Za koniško učiteljsko društvo** priredita tovariša Schell in Bercé v Konjicah v sredo 9. junija t. l. enodneven tečaj o rokotvornem pouku obvezen za vse članstvo.

TOVARIŠI UPRAVITELJI!

Bodoče dni bomo razposlali na vse šole obeh oblasti sezname dolžnikov na naročnini »Zvončka«. Ti seznam vsebujejo dolžnike učencev in učenk, ki so obiskovali ali še obiskujejo Vašo šolo.

Dasi je posel izterjavanja nadvse odložen, vendar prosimo vse tovariše upravitelje prav vljudno, da izterjajo od vseh v seznamu navedenih dolžnikov dolžno naročnino in nam jo vpošljejo po priloženi položnici. V seznamu naj pa zaznamujejo tiste, ki so naročnino poravnali ter nam potem seznam vrnejo.

Ako izterjamo vso dolžno naročnino, bomo lahko odplačali lep del dolga na »Zvončku«. In v to svrhu nam tovariši ne smete odreči svoje pomoči.

Uprava listov UJU poverništvo Ljubljana.

UPOKOJENCEM!

Na Vas se obračam s prošnjo. Mnogo let je marsikdo izmed Vas pridno nabiral knjige in jih skrbno čuval. Mnogim pa ležijo v zabojih v podstrešjih, zato Vas naprošam, preglejte svoje knjižnice, morda najdete v njih knjige, za Vas nerabne, ki bi pa bile za našo Centralno knjižnico velikega pomena. Darujte te knjige za našo pedagoško knjižnico!

Ker je v knjižnici mnogo del nepopolnih prosim posebej za sledeče knjige: »Popotnik« letnik 1880., 1882., 1884., 1918., 1921., 1923.

»Pedagoški letopis« letniki 1., 2., 3., 7., 17.

»Zvonček« letnik II. XV., XXIII. »Die neuen Gesetze und Verordnungen auf dem Gebiete der Volksschule« 2.—14. in od 20. zvezka dalje.

Vsaka knjiga, bodisi šolska, beletristična ali znanstvena je za knjižnico dobra. Kdor hoče podariti kake knjige, naj javi poverjeništvu UJU Ljubljana. Stroške za pošiljatev nosi poverjeništvu.

Spomnite se naše pedagoške knjižnice. Knjižničar.

— **BREZALKOHOLNA PRODUKCIJA.** Ljubljana. Poljanski naš 10/21 pošle vsakemu naročniku »Učit. Tovarisa« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoi: ne bo Vam žal!

Učiteljski pevski zbor.

— **pev. Pevski tečaj 12. in 13. junija** se bo pričel v soboto 12. junija ob 9. uri v »Narodnem domu«. Pričakujemo polnoštevilne in točne udeležbe.

— **pev. Koncert pevškega zbora slov. učiteljskega** se bo vršil 17. julija ob priliki pokrajinske skupščine UJU v Celju. V prejšnji številki »Učit. Tovarisa« je bilo pomotoma naznanjeno 17. junija.

Tajnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ** zboruje dne 12. junija t. l. v ormoški osnovni šoli z običajnim dnevnim redom. Začetek ob pol 11. uri. — Odbor.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ** zboruje dne 12. junija 1926 na osnovni šoli pri Sv. Jurju v Slov. goricah. Predava tovariš ravnatelj meščanske šole Milan Vauda: a) Organizacija poštočkovnega urada. b) Sklepni računi: navedeni, dogreški in njih odprava in tovariš J. Štuhec: Najvažnejše iz rokotvornega pouka na osn. šoli. Ker je to zadnje zborovanje v tem šolskem letu, se pričakuje polnoštevilen obisk. — Odbor.

— **SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA** zboruje v

soboto 12. junija t. l. v državni osnovni šoli v Murski Soboti: začetek točno ob pol 10. uri. Na dnevnem redu so važna poročila funkcionarjev, volitve delegatov, razgovor o spremembi pravil UJU ter druge aktualne stanovske zadeve. Udeležba dolžnost! — Isti dan ob 9. uri odborova seja v osnovni šoli v Murski Soboti, na katero opozarjam tovariše odbornike. — Tajnik.

— **KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v soboto, dne 12. junija 1926 ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopiu v Moravčah. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Spisje na osnovni šoli, predava tov. Franc Belin. 3. Slučajnosti. Ob slabem deževnem vremenu se vrši zborovanje 19. junija 1926.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARENBERŠKI OKRAJ** zboruje v soboto, dne 6. junija 1926 na osnovni šoli v Vuhredu. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Razprava o decentralizaciji in centralizaciji naše prosvetne uprave na osnovi referata tov. Jurančiča. 4. Predlogi za pokrajinsko skupščino v Celju. 5. Določitev smernic delegatom za skupščino. 6. Slučajnosti. Udeležba obvezna. Opravičite odsotnost.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNI OKRAJ LJUTOMER** zboruje skupno z učiteljskim društvom za mesto Ptui in ptujski šolski okraj v soboto, dne 12. junija t. l. v Ljutomeru, z začetkom ob 9. uri. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Došli dopisi. 3. O elektriki v delovni šoli. Poroča tov. Kunst (Ptui). 4. Volitev namestnikov delegatom za pokrajinsko skupščino in volitev delegatov in njih namestnikov za glavno skupščino. 5. O spremembi na reviziji pravil UJU. Poroča tov. Mavrič. 6. Razne stanovske in šolske zadeve. — Udeležitev obvezna! Odsotnost se mora opravičiti! Odbor.

Poročila:

— **Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj** je zborovalo dne 17. aprila t. l. ob 10. uri v marib. Narodnem domu.

Udeležba: Navzočih 60 članov, to je 58 %. Tov. predsednik Šijanec otvori zborovanje, pozdravi navzoče ter omenja, da je precej tovarišev opravičilo svojo odsotnost. Med njimi se je opravičil tov. M. Vauda, vsled česar odpade njegov referat.

Zapisnik in dopisi se vzamejo na znanje. Z ozirom na tozadevni poziv Fer. saveza v Beogradu se sklene izročiti tov. Zmagu Konečniku v Podvri pri Račah poverjeniške posle F. S. za naše društvo.

Sklenilo se je tudi, da bodo člani učit. dr. za marib. šol. okraj še v bodoče plačevali članarino za »Učit. dom«, ločeno od ostale članarine in sicer potom dosedanjih položnic.

Tov. podpredsednica M. Godec, ki je tudi članica ožjega sosveta pov. UJU v Ljubljani, je poročala zelo zanimivo o reviziji blagajništva pri poverjeništvu. Iz njenih izjav naj se poslo, da revizija ni bila zadovoljiva. Tov. Godec je podala nato še nekaj misli k vprašanju »o spremembi pravil UJU« in »o pretvoritvi poverjeništev v oblastne odbore«. Za vsa podrobna izvajanja se ji je tov. predsednik lepo zahvalil.

Tov. preds. Šijanec omeni, da mu ni bilo mogoče dobiti poročevalca o točki »Revizija pravil UJU«, vsled česar je bil primoran sam skicirati nekaj opomb. Na podlagi teh opazk je potem društvo od točke do točke revidiralo pravila, ki jih je poslalo naravnost poverj. UJU Ljubljana.

Na koncu je predlagal tov. Petrovič še to, kar se naj sprejme med pravila UJU, da nikdo ne bi smel biti več kakor eno poslovno dobo predsednik poverjenišva. Po kratki debati je bil predlog sprejet.

Društvo je sklenilo, da bi naj bila letošnja državna skupščina v Beogradu, ker je ta center države, ne pa v Skoplju. Volitve potrebnih delegatov za to skupščino pa so se preložile na prihodnje zborovanje vsled odsotnosti mnogih tovarišev in tovarišic. Nato so bili izvoljeni delegati za pokrajinsko skupščino v Celju.

Volitve odbora pred. didakt. odseka so bile radi slabega obiska položene na prihodnje zborovanje.

Ob 12. uri je tov. predsednik zaključil zborovanje.

— **Savinjsko učiteljsko društvo za Vranski okraj** je zborovalo 5. maja t. l. na Vranskem. Navzočih je bilo 33 članov.

1. Pozdrav in zapisnik: Tovariš predsednik je pozdravil vse navzoče, predvsem tovarišice: Cesarjevo, Susterjevo, Hribovskovo ter tovariša Ravnikarja in Loparnika. Zadnji zapisnik se je prečital in odobril.

2. Dopisi: Prečitali so se došli dopisi. Poročilo o ugotovitvi finančnega stanja je vzbudilo precej živahno debato, ki se je zaključila s sledečim sklepom: »Naše učit. društvo odklanja poročilo nadzorvenega odbora in gospodarskega odseka UJU pover. Ljubljana z dne 31. marca in 1. aprila t. l., poslano od nadz. odb., in zahteva, da poverjeništvu takoi najame spšno za prisedenega izvedenca, ki naj natančno revidira finančno poslovanje in stanje pov. Ljubljana —

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod

ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike

ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finan-

čnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-

industrijskih podjetij in privatnikov

ARGUS - ove informacije so vsikdar točne izčrpne

in hitre

ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd

ARGUS - ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

zlasti od 1. jan. 1923. dalje in ugotovi vzroke sedanjega finančnega stanja.

3. **Predavanje:** Tovariš Zotter je prav zani-mivo nadaljeval s predavanjem o Stanku Vrazu, predhodniku ujedinjenja SHS. Tovariš predsednik mu je izrekel posebno zahvalo. Nato pa je sam podaval o rokotvornem tečaju in pedagoškem tednu v Mariboru, katerega se je udeležil — in nam v boljše razumevanje prinesel še nekaj last-noročnih izdelkov kakor: zvezke, mape in slike.

4. **Slučajnost in volitve:** Izvoljeni so bili delegati za pokrajinsko skupščino in za državno skupščino.

Prihodnje zborovanje bo na Gomilski okraj.

+ **Učit. društvo za marenberški okraj** je zborovalo dne 5. maja v šoli na Remšniku.

Tovariš predsednik odpravi zborovanje in po-zdravi navzoče. Nato kratko oriše šolske, soci-jalne in krajevne razmere. Obrazloži ljudske šege in predoči tajnost temnih smrekovih gozdov in rumene zemlje, ki vplivajo na ljudsko domišljijo, da veruje v razna nadzemska bitja. Končno raz-kaže rudnine, ki se nahajajo na Remšniku; pre-mog, grafit, malahit, galenit s holkopiritom, med katerim se nahaja srebro. Nato preide na dnevni red.

1. **Dopisi.** Poročilo nadz. odbora o gospo-darskem stanju UJU. — Tov. Jurančič: »Načelnik nadz. odbora je pri seji šir. sosveta v Ljubljani dne 10. januarja t. l. podal drugačno poročilo, posebno kar se tiče naših dolgov. Izgleda, da nadzorstvo ni pravilno revidiralo računov. Radi tega se ne smemo čuditi, da so prekoračeni pro-računi.« — Tov. Lešnik: »Načelnstvo je podajalo svoja poročila na skupščinah, napisana na majhnih lističih brez posebnih komentarjev, nakar so se dajali kar na slepo absolutoriji. Zato predlagam, da se pridružimo nezaupnici marib. učit. društva s pripombo, da ožji sosvet določi dva tovariša iz članstva in ju priredi nadzornemu odboru z za-priseženim sodnim izvedencem, da ugotove gos-podarsko stanje.« — Predlog je bil soglasno sprejet in poročilo odklonjeno.

2. **Volitve delegatov.** Nato so se izvolili de-legati za pokrajinsko in državno skupščino.

3. **Centralizacija in decentralizacija naše pro-svetne uprave.** Poroča tov. Jurančič. — Uvodoma omenja, da bi si morala vsa društva razjasniti omenjene probleme tudi idejno, ne samo admi-nistrativno, kakor se je to godilo doslej in preide na zgodovinski razvoj Jugoslovenov. Tu omenja selitev Slovencev in njih ločitev, ko so prodirali v razne smeri, kako so prišli pod vplive tujih kultur, različnih podnebnij in kako so se med njimi asimilirali prejšnji prebivalci. Imeli so raz-lične sovražnike, razlikovali so se v veri itd. Vse to je vplivalo, da so se ločili. Nadalje dogodki: kmetski panti, ilirstvo, program zedinjene Slove-nije, Majnska deklaracija, Krfska deklaracija, ujedinjenje. Vidimo, da posamezni pokreti niso bili na realni podlagi, kmetski stan se ni ogrel za nje. Sedaj stojimo tu vsi trije: Srbi, Hrvati in Slovenci, vsak s svojo individualno kulturo, s svojim jezikom, individualnim čustvovanjem in vsak zase čuti neko skupnost. Tako stojimo danes pred alternativno ali smo vsi trije en narod ali pa, da je vsak izmed nas treh narod zase. To moramo znanstveno rešiti, potem se bomo lahko odločili za centralistično ali decentralistično pro-svetno upravo. Ta problem so do danes reševale samo politične stranke na svojih političnih shodih. O ureditvi prosvetne uprave bodo odloče-vale politične stranke z glasovanjem. Bati se je, da večina preglasuje manjšino in ji je s tem pre-dpisana individualna in kulturna smrt. Slovenci smo pri glasovanju v manjšini in vendar nam nihče ne more reči, da smo etično manj vredni od večine, da bi morali na ta način kapitulirati.

Tov. Lešnik: »Problemu moramo priti do dna, zato predlagam, da preštudiramo še nekoliko in pri prihodnjem zborovanju o tem obširno raz-pravljamo.« Sprejeto.

4. **Slučajnost.** Pri slučajnostih predlaga pred-sednik glasom odbore seje sledečo resolucijo: Članstvo marenb. učit. društva se je spo-minjalo na svojem zborovanju z dne 5. maja na Remšniku žalostnih socialnih razmer kronskih penzionistov med učiteljstvom, ker se zaveda:

a) da so to najtrdnjeji tovariši, ki so služili narodu po 40 let pod pritiskom nemškega im-perializma,

b) da je večina njih radi svoje nacionalne ideje pretrpela v začetku svetovne vojne mnogo po-jetnih nujnosti,

c) ker to zahteva ideja človečanstva, ujedi-njenja in sengermainka pogodba. Zato kliče marenb. učit. društvo vsa učit. društva, kakor tudi vsa ostala javnost na delo, da dosežemo, naj se kronski penzionisti prevadejo v dinarske in se s tem popravi sramota in neenakopravnost.

+ **Dolnjelendavsko učiteljsko društvo** je imelo dne 22. marca 1925 v Hotizi izredni občni zbor, ki se ga je radi slabega vremena udeležilo le malo članov.

Kot glavna točka so bile volitve; kajti stari odbor je odstopil, ker se mu je očitilo, da je nekako na svojo roko že sprejel deklaracijo. Izvoljen je bil tedaj novi odbor s tov. Ozmečem na čelu.

Določila sta se tudi dva govornika in sicer za in proti deklaraciji.

Pri slučajnostih se sklene, da se da skio-p-tikon tov. nadzornika popraviti na društvene stroške, a od učenecv bi se pobirala vstopnina 50 p, ki bi se potem vrnila društvu.

+ **Dolnjelendavsko učiteljsko društvo** je zborovalo dne 8. maja 1926 v Dol. Lendavi.

Kot prva točka je prišla na vrsto »Spre-memba pravil UJU«, o kateri je obširno poročal tov. Peternel.

Pri čitanju dopisov se je primerno kritiziralo dosedanje gospodarsko stanje poverjenstva. Stavil se je tudi tozadevni predlog.

Izvoljeni so bili nato delegati za pokrajinsko in glavno skupščino.

Ker je bilo tudi na tem zborovanju komaj polovica članstva, se končna debata odloži na prihodnje zborovanje, ki bo dne 2. junija v Turnišču.

Sklepi: 1. Osvoji se predlog tov. Peternela, da se društvo priključi predlogu mariborskega učit. društva glede spremembe pravil UJU. — 2. Istotako se osvoji predlog maribor. učit. društva, naj se imenuje sodno zapriseženega pregle-dovalca računov poverjenstva.

Pri prihodnjem zborovanju pa upamo na večjo udeležbo. Torej na svidenje 2. junija v Turnišču.

+ **Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptuj. šol. okraj** je zborovalo 8. maja v Ptuj po dnevnem redu, objavljenem v 17. števil. Učiteljskega Tovarisa.

Tov. predsednik po otvoritvi zborovanja po-zdravi novodošle člane ter sporoči, da na pogrebu

umrlega tovariša upravitelja Ivana Košarja ofi-cijelno zastopa društvo tov. I. Cokl z gospo.

Zapisnik. Po prečitaniu se zapisnik odobri. **Dopisi.** Med došlimi dopisi je važen dopis poverjenstva UJU, nadalje revizijsko poročilo poverjenstva ter prečlog učiteljskega društva za Maribor in bližnje okolice in dopis poverjenstva glede intervencije radi preganjanja učiteljstva.

Poročila. Poročilo o pedagoškem tednu v Mariboru sta podala tovarišica Roza Randl in tov. Peček. Prva je obravnavala teoretičen del, drugi pa nam je govoril o modeliranju, naleplja-nju in izrezavanju. Teoretični del je obsegal šol-sko dobo otroka. Glavne točke tega dela so na kratko te-le: Prvi prihod v šolo po 7. letu; od-prava domačih nalog, razvijanje čuta odgovor-nosti v učencih, razvoj sil; reforma izobrazbe učiteljskega naraščaja, odprava sedanjih učnih načrtov in urnikov; ročno delo v šoli in razmerje učitelja in učenca.

Tov. Peček nam je na kratko očrtal, kako naj modeliramo in nalepljamo ter izrezujemo.

Obema tovarišema je tov. predsednik izrekel zahvalo za poročilo.

Predlogi. Tov. Šterk je predložil take pred-log: Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski šol. okraj prosi poverjenstvo UJU Ljubljana, naj deluje na merodajnem mestu na to, da se stano-vanski zakon s 1. novembrom t. l. podaljša in sicer tako, da se ne dovoli zopetno povišanje stanarine s strani hišnih gospodarjev, ker že sedaj ne odgovarja stanarina, katero prejemajo državni nameščenci, razmeram časa in ki že sedaj plačujejo 3—6krat večjo stanarino kot prejemajo stanarine.

Predlog je bil soglasno sprejet.

Predlog glede revizijskega poročila se glasi: Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski šol. okraj se pridružuje glede revizijskega poročila v celoti sklepu mariborskega učiteljskega društva ter zahteva pregled blagajne po sodno zaprise-ženem izvedencu.

Proti predlogu sta bila le dva tovariša. Narodno prosvetni odtsek je sklenil prirediti v dne 27., 28. in 29. junija okrožno razstavo v informativne svrhe. Tov. Kunst prečita pravilnik za razstavo, ki pa še ni sprejet. Sklep je bil odobren.

Prihodnje zborovanje je 12. junija. Društvo napravi ta dan izlet v Ljutomer. Podrobnosti zvedo člani potom okrožnice.

Navzočih je bilo 79 članov.

+ **Gornjegrajsko učiteljsko društvo** je zbo-rovalo dne 8. maja na Gorici. Od 28 članov je bilo navzočih 20. Pristop je prijavila tov. Marica Rosenstein.

Predsednik pozdravi navzoče ter častita tov. Šehl in Kogojevi na prestalemu izpitu učne uspo-sobljenosti.

Dopise vzamejo navzoči na znanje. Glede poročila nadzornega odbora v zadevi gos-podarskega stanja našega poverjenstva povesta svoje mnenje Dolinar in Zemljič, ki izjavita, da naše društvo ne prevzame glede dolgov nobene druge obveznosti kakor one, ki izvirajo iz netočnega plačevanja članov tega društva. Nato se je so-glasno sprejel predlog učit. društva za Maribor in okolico, da naj pregleda zaprisežen izvedenec gospodarsko stanje in poslovanje poverjenstva od l. 1923. naprej.

Deklaracija je zbudila živahen razgovor, ki so se ga udeležili Zemljič, Poberaj, Dolinar in Vajd. En član deklaracijo odločno odklanja, eden jo sprejme brezpogojno, drugih 18 pa je za njo le pogojno, v principu.

Volitve delegatov za pokrajinsko skupščino v Celju. Razen predsednika je bil izvoljen še en delegat in ena namestnica.

Razkazovanje. Šol. nadzornik V. Pulko je pokazal na vrani, kako je pripraviti žival za na-gačenje in kako se to delo dovrši. Tov. Tratnik, ki se je udeležil rokotvornega tečaja v Mariboru, pa je razkazoval, kako se dajo iz papirja, le-penke, platna itd. narediti razni okraski in upo-rabne reči in kako se oblikujejo iz gline pred-meti za oživiljanje realističnega pouka.

Naposled sklenejo navzoči, da se vrši pri-hodnje zborovanje v Logarski dolini.

Prirodopisne zbirke.

(Dalie.)

Naidišča in lov na kopnem.

Glavna, naibogatejša naidišča smo že navedli. Danes hočemo še nekoliko do-polniti ta pregled in pojasniti nekatere posebne metode nabiranja.

Navčeč uspeha boš imel vedno pri deževnem vremenu ali pa v naizgodnej-ših jutranjih urah. V skatljice ali pa z mahom napolnjene vrečice nabiraj vse, kar leze. To direktno iskanje bo za male in velike vrste vedno narvažnejše.

Vendar imamo tudi na suhem v re-šetju izbornega pomočnika. To rešeto je pravzaprav podolžasta, na obeh stra-nah odprta vreča počez na sredi z reše-tem pregrajena. Luknjice rešeta merijo približno 1 cm². Nad in pod rešetom je vreča odprta: zgornja široka odprtina ima močan okvir, spodnja se da pa za-vezati.

Rešeto uporabljamo s posebnim uspehom v teh primerih.

1. Ob vznožju s travo in nizkimi zel-mi noraščenih pečin in v razpokah teh pečin se nabira zemlja in pesek in v nji čisto na tisoče lupinic malih volčev. To zemljo zgrabimo z listiem, kameniem in travo vred v rešeto in rešetamo tako dolgo, da je vsa drobnarija v spodnjem delu vreče. Iz zgornjega dela vržemo vse ven in ponavljamo z novim materialom to rešetanje tako dolgo, da se nam na-bere dovoli drobne preresetane zemlje. To preložimo v eno naših vrečic zabe-ležimo naidišče in spravim v nahrbtnik — preiskava sledi šele doma.

(Dalie prihodnjič.)

Naša gospodarska organizacija.

B. MEDVEŠČEK:

NAŠ GOSPODARSKI PROGRAM.*

(Dalie.)

Ponavliam. Učit. konvikt je dvojen pojm. širji in ožji. Ali u ločimo — ali ju pa zgrabimo skupno. Tedaj pa mora biti vse naše delo takó, da krije oba ta poj-ma; kajti neumevanje pravega položaja bi bilo in velika pogreška bi nastala, če bi enega zanemarijali na račun drugega. V podrobnem delu, kar se tiče Učit. kon-vikta v ožjem smislu, se radi tega seve-da še dalje lahko dela z začetu vne-mo in spretnostjo, toda tega dela ne smemo zamenjivati z glavnim, ki zadeva našo splošno gospodarsko emancipacijo.

Neizprosna in kruta je resnica, da ne bomo postavili Učit. konvikta drugače, kot da popolnoma presekamo s starim življenjem in začnemo z novim! Kako pa naj začnemo z res novim življenjem, kako naj izvršimo to nepotrebnostno pre-orenje?! Tega ne moremo napraviti niti s sto sejami in tudi ne z ravno tolikimi re-ferati: tega ne moremo storiti z nobenim papirnim sklepom. In tudi ne s smrkami, lekarnami, gradbenimi škatljami, fotogra-fijami in podobnim! To napravimo edi-nole na ta načn, da dvignemo članstvo na tako višino, da bo razumelo novo življenje in z vsemi svojimi močmi pripomoglo k niega udeistvi-tvi. **Potrebna je prava vzgoja!** Na to ne smemo pozabiti. Odpraviti moramo veliko pogreško, takorekoč izvirni in podedovani greh v naši organizaciji, ki se drži vseh njenih članov: **nepravo vzgojo.** Ako ne vzgojimo članstva v pra-vem pravcu ne bomo dosegli ničesar. Z ničemer drugim ne bomo zanesli v organizacijo življenja, ampak bomo le nadahe životarili kakor doslej. Organiza-cija, kakor obstoja sedaj, je abnormalen stvor, ie le karikatura. Zato mi še davno dovoli da damo nečemu le ime, treba je tudi bistva. Vse ubošstvo naše organizacije ie v njenem ne-organizačnem življenju. Or-ganizacija ie socialen poim, ie zgrajba na kolektivistični podlagi. Taka zgrajba pa ie nemogo-ča po starih liberalnih individualistič-vih načelih. Individualizem ubia skup-nost, ker io izsesava in se na njej redi. V niem ni prostora za vse, ampak le za nekatere na račun drugih. Individuali-

* Vso odgovornost za ta spis pre-uzvema pisec. Uredništvo.

PRIZNANO

NAJSOLIDNEJŠA DOMAČA TVRDKA

JOS. ROJINA

LJUBLJANA 11 ALEKSANDROVA C. 3

Velika zaloga vsakovrstne-ga češkega in angleškega blaga in sukna. Bogata izbira vseh vrst izgotovlje-nih oblek, površnikov, ra-glanov, dežnih plaščev etc. po izredno znižanih cenah.

LASTNI KROJAŠKI ATELJE!

Točna postrežba! Solidne cene!

P. n. g. učiteljem nudi na ugodna meseč. odplačila!

zem ruši organizacijo, ker dviga sebe. Radi tega morejo tvoriti res pravo res krepko organizacijo le taki sestavni deli, ki so prežeti socialnega čuta, ki niso in-dividualisti, ampak kolektivisti. Le so-cialna vzgoja članstva bo rešiteljica naše organizacije. To izvedimo — in s tem smo rešili or-ganizacijo in stan ne le moralno, ampak tudi gospodarsko. **Socialna vzgoja vsega članstva:** to ie prednogoj kakor za duševni, tako tudi za gos-podarski procvit naše orga-nizacije!

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k *Specijalni nastavni plan za prvi, drugi, treči i četvrti razred osnovnih škola. Priredio: Dušan Ružić, učitelj, Novi Sad 1926.* Cena ko-madu 10 Din.

Dobija se kod sastavljača. Vredni vojvo-danski učitelj Dušan Ružić sastavio je ove spe-cijalne planove da olakša rad učitelju oko ovoga posla a naročito mladim našim drugovima. Ovi specijalni nastavni planovi su izrađeni na jednom velikom preglednom tabaku po mesecima i ne-deljama. Zastupljeni su svi predmeti kao i to šta ima učitelj da crta u nižim (I. i II.) razre-dima da bi očiglednije prikazao učeno gradivo. Ima stvari u ovom planu koji se ne mogu u svima školama jednako primenuti. Na pr. de-klamacije, pismeni sastavi, građa iz crtanja, pe-vanja, muškog i ženskog ručnog rada. Ali je ovo samo putokaz kako da se ova važna stvar ima sastaviti. Kao takva ona je potpuno uspe-la i biće od koristi za pojedinaca ako je prilagode svojim školskim prilikama. Jer ne ide svaki ka-lup na sve pedagoške noge. Građa je raspoređena prema zvaničnom nastavnom programu u osnov-nim školama u Srbiji, Crnoj Gori i Vojvodini.

—k *F. M. Dostojevski: Idijot, roman, II. del,* poslovenil dr. Vl. Borštnik. Splošna knjižnica št. 63. V Ljubljani 1926. Založila Zvezha tiskarna in knjigarna, 234 strani. Cena broš, Din 32.—, vez, Din 40.—.

V okvirju »Splošne knjižnice«, ki jo izdaja Zvezha tiskarna in knjigarna v Ljubljani, izhaja sedaj eden najmočnejših ruskih romanov veli-kega pisatelja Dostojevkega, »Idijot«. Ves ro-man, ki bo obsegal preko 1000 strani, bo izšel v 4 delih. Pravkar je izšel II. del. Naslednji deli sledijo v kratkem. Poleg Tolstega je Dostojevski eden najbolj izrazitih ruskih literarnih pojavov. Ne moremo si misliti ljubitelja velike ruske lite-rature, ki se ne bi seznanil s tem velikim misle-cem in mojstrom stila in opisovanja. Po karakte-riziranju mehke ruske duše, po napetem filmsko menjajočem dejanju in po globokih mislih in problemih, o katerih razpravlja avtor v tem svo-jem svetovno znanem romanu, vpliva spis vprav senzacionalno.

Podpirajte prosvetni sklad!

Novosti za pomlad in poletje!

Vse vrste sukna za športne in promenadne obleke. Modno in perilno blago, vsakovrstna svila i. t. d. Ugodni plačilni pogoji na obroke. Na željo se pošljejo vzorci.

★

A. & E. SKABERNE, veletrgovina
LJUBLJANA

KRASEN ZASLUŽEK

POSTRANSKI ALI GLAVNI SE NUDI VSAKOMUR POJASNILA DAJE SAMO PROTI ZNAMKI DIN 1.—

G. DOBRŠEK, LJUBLJANA, LEVČEVA ŠT. 3.

NOVO!

NOVO!

Pravkar izšlo!

Peta Finkova ZBIRKA

važnejših novih naredb in odredb

za

osnovne in meščanske šole ter učiteljišča v Sloveniji

Cena broš, zvezku Din 32.—

Zbirka obsega naredbe

za čas od 1. julija 1924. do 31. decembra 1925.

Naročila sprejema KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI.